

Revisionsberättelse för år 2017

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivits i styrelse och nämnder samt genom utsedda lekmannarevisorer den verksamhet som bedrivits i kommunens företag.

Kommunstyrelsen och nämnderna ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till fullmäktige.

Revisorerna ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Den granskning som har gjorts har utförts enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning. Kommunrevisionen har under 2017 haft en obalans mellan behovet av granskningsinsats för att fullfölja uppdraget enligt kommunallagen och god revisionsred samt den tilldelade ramen. Detta innebär att det finns en osäkerhet i vissa av våra uttalanden. Vi har inte granskat om kommunstyrelsens och utbildningsnämndens verksamhet är helt ändamålsenlig. Enligt vår bedömning borde vi bland annat även granskat kommunens stora investeringsprojekt med avseende på riskanalys, projektstyrning och finansiering. Vi anser även att kommunens budgetprocess är ett prioriterat granskningsområde utifrån fullmäktiges mål, resursfördelning och styrning.

Vi noterar att nämnderna under året fortsatt arbetet med att förbättra den interna kontrollen. Arbetet med att inarbeta intern styrning och kontroll som en del i det ordinarie arbetssättet är på god väg, men varierar mellan nämnderna.

Revisorerna riktar anmärkning mot utbildningsnämnden, som sedan nämnden bildades 2015 haft stora brister i den interna styrningen och kontrollen. Nämnden har inte styrt sin verksamhet tillräckligt och har brustit i uppföljning av densamma. Nämnden har inte heller fattat nödvändiga beslut under året.

Vi bedömer sammantaget att styrelsen och nämnderna i Norrköpings kommun, i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt. Undantaget är utbildningsnämnden som inte bedrivit verksamheten på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Vi bedömer att styrelsen och nämndernas interna kontroll i huvudsak har varit tillräcklig. Undantaget är utbildningsnämnden som under året inte haft en tillräcklig styrning och intern kontroll.

Vi bedömer att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som fullmäktige uppställt.

Kommunrevisionen

Vi tillstyrker trots ovanstående kritik, att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för styrelsen och nämnderna samt de enskilda ledamöterna i dessa organ.

Vi riktar anmärkning mot utbildningsnämnden som under flera års tid inte haft en tillräcklig intern styrning och kontroll.

Vi tillstyrker att kommunens årsredovisning för 2017 godkänns.

Vi åberopar bifogade redogörelse och rapporter.

Norrköpings kommun 2018-04-12

Eva Andersson

Lars Erichs

Klas Corbelius

Hildegard Jarskog

Göran Ekdahl

Urban Pehrsson

Under december 2017 avled Peter Åbrodd och ersattes av Tommy Svensson den 28 februari 2018. Eftersom Tommy Svensson endast arbetat som revisor en månad fram till dess att revisionsberättelsen avlämnats, undertecknar han inte densamma då tjänstgöringstiden varit för kort.

Bilagor:

- Revisorernas redogörelse
- De sakkunnigas rapporter (nr 1-11 i revisorernas redogörelse)
- Granskningsrapporter från lekmanarevisorerna i Rådhus AB med dotterbolag och de sakkunnigas rapporter (nr 12-27 i revisorernas redogörelse)
- Revisionsberättelse delägt bolag (nr 28 i revisorernas redogörelse)
- Revisionsberättelser från kommunalförbunden samt de sakkunnigas rapporter (nr 29-30 i revisorernas redogörelse)
- De sakkunnigas rapporter från Samordningsförbundet Östra Östergötland (nr 31 i revisorernas redogörelse)

NORRKÖPING

Kommunens revisorer

REVISORERNAS
REDOGÖRELSE

1(17)

2018-04-12
KR 2017/0006

Kommunfullmäktige

Revisorernas redogörelse

Inledning.....	2
Revisionens arbete.....	2
Revisionen av nämnderna 2017	3
Fördjupningsgranskning.....	4
Revisionen av nämnderna i sammandrag.....	4
Lekmannarevision	13
Revisionens rapporter under 2017.....	15
Revisionens granskningsrapporter och basgranskning av de kommunala företagen 2017	16

Revisorerna i Norrköpings kommun 2018-04-12

Eva Andersson
Revisionens vice ordförande

2018-04-12

Inledning

Revisorernas uppdrag är att självständigt granska verksamheten och pröva styrelsens och nämndernas ansvarstagande samt att uttala sig i revisionsberättelsen om detta. Granskningen ska vara så omfattande att revisorerna kan pröva och uttala sig om ansvarstagandet för samtliga revisionsobjekt. Revisorerna ska varje år själva ta ställning till vad som är tillräcklig omfattning. En viktig del i revisorernas arbete är därför planeringen, där valet av granskningsområde blir avgörande för revisionens resultat. Revisionens granskning sker därför utifrån en riskbedömning som dokumenteras i en revisionsplan. Revisorernas samlade bedömning finns i revisionsberättelsen och i lekmanarevisorernas granskningsrapporter. Revisorernas mest väsentliga synpunkter finns sammanfattade i denna revisionsredogörelse.¹

Granskningen av kommunen ska ske med en helhetssyn, vilket innebär att granskningen från lekmanarevisorerna i bolagen, stiftelserna och kommunalförbunden vägs in i den samlade bedömningen för kommunen. Genom att revisorer i bolagskoncernen, andra kommunala företag samt kommunalförbund är valda med person-samband underlättas revisionen och bedömningen av kommunen som helhet.

Enligt kommunallagen kap 11:1,6 ska kommuner och landsting ange mål och riktlinjer för verksamheten som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. Revisorerna ska bedöma om resultatet är förenligt med kommunens finansiella mål och verksamhetsmål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. Kommunfullmäktige i Norrköping har definierat God ekonomisk hushållning genom att ange finansiella mål samt övergripande mål och måluppfyllelse 2017-2020.

Revisionens arbete

Kommunen har sju förtroendevalda revisorer som under året haft 15 sammanträden inklusive ett planeringsmöte. Utöver dessa har varje revisor haft tillkommande aktiviteter i granskningssyfte t.ex. revisionsdialoger med nämnderna, lekmanarevisorsuppdrag och närvaro vid fullmäktigemöten. Revisorerna träffar varje revisionsobjekt (nämnder, bolag, kommunalförbund m.fl.) minst två gånger per år i en revisionsdialog. Inför varje sådant möte sker ett planeringsmöte. En av revisorerna har avlidit under slutet av året och en ersättare har valts in från och med 23 februari 2018.

Några av revisorerna har under året deltagit i STAREVs² erfarenhets- och årsmöteskonferenser samt vid den primärkommunala revisionskonferensen. Revisorerna har även deltagit vid Östrevs³ utbildnings- och erfarenhetsdagar. Stadsrevisorn ingår också i SKYREVs⁴ kommitté för god revisors- och revisionsssed.

¹ God revisionsssed i kommunal verksamhet 2014.

² Ett samarbetsorgan för förtroendevalda revisorer i kommuner, landsting och regioner med egna revisionskontor.

³ Ett nätverk för förtroendevalda revisorer i Östergötland

⁴ De sakkunnigas yrkesförening i kommuner, landsting och regioner.

2018-04-12

Revisionskontoret

Vid revisionskontoret finns, förutom stadsrevisorn, tre anställda sakkunniga revisorer. Kommunrevisionen har under året haft ett ramavtal för revisionstjänster med revisionsföretaget PwC. För bolagsrevision har ett ramavtal för revisionstjänster funnits med revisionsföretaget EY. Budgettilldelningen från kommunfullmäktige till kommunrevisionen var under 2017 totalt 5 066 tkr.

Revisionen av nämnderna 2017

Sveriges kommuner och landsting är normerande för kommunal revision och gav föregående år (2016) ut en skrift om grundläggande granskning. Skriften är en del av god revisionsledning och förtydligar det uppdrag den kommunala revisionen har vad gäller grundläggande granskning. Granskningsuppdraget kräver en större arbets- och resursinsats än tidigare, som kommunrevisionen inte har kompenserats för under 2017. Kommunrevisionen har under 2017 haft en obalans mellan behovet av granskningsinsats, för att fullfölja sitt uppdrag enligt Kommunallagen och god revisionsledning, och den tilldelade ramen. För att nå en budget i balans har inte hela det identifierade behovet av granskningsinsats för 2017 genomförts.

Årets granskning har skett genom att revisionen tagit del av nämndernas och styrelsens handlingar samt genomfört dialoger med de granskade. Den grundläggande granskningen omfattar basgranskning av varje nämnd, delårsgranskning, bokslutsgranskning och fördjupade granskningar. Dialogerna, som även dokumenterats, har skett med styrelsens och nämndernas presidium alternativt hela nämnden och två förtroendevalda revisorer. Revisionskontoret har genomfört den grundläggande granskningen av nämnderna och därutöver under året har en fördjupningsgranskning genomförts. Del av den grundläggande granskningen har genomförts av upphandlad konsult vid PwC rörande kommunstyrelsen, utbildningsnämnden och byggnads- och miljöskyddsnämnden. Det är framförallt granskning av den interna styrningen och kontrollen som upphandlats.

Iakttagelserna har sammanställts i rapporter och kommunicerats med styrelsen och nämnderna som även besvarat de frågor som ställts i revisionsskrivelsen från revisorerna. Samtliga delar i årets granskning ingår i revisorernas underlag vid ansvarsprövningen.

Till följd av dels ett utökad uppdrag i enlighet med god revisionsledning i kombination med en växande kommun (och därmed mer omfattande verksamhet att granska) och en obalans i revisionens resurser, finns en viss osäkerhet i vårt uttalande. Vi hade behövt mer revisionstid för att dels genomföra den grundläggande granskningen och dels fördjupade granskningsprojekt. Då vi använt tillgängliga resurser destinerade till fördjupningsgranskning för att klara det grundläggande granskningsuppdraget innebär det att vi avstått granskning som vi borde genomfört för att ha en större säkerhet i uttalandet. Enligt vår uppfattning borde vi under 2017 ha granskat kommunens stora investeringsprojekt med avseende på riskanalys, projektstyrning (planering och framförhållning) samt finansiering. Vi anser även att kommunens budgetprocess är ett prioriterat område med avseende på ambitionen i fullmäktiges mål, resursfördelning och styrning. Vi kan se att följsamheten till

2018-04-12

fullmäktiges mål och träffsäkerheten i prognoser kopplade till budgeten brister. Utöver dessa båda större fördjupningar hade vi behövt genomföra en fördjupning avseende samverkan och samordning kopplat till barns rättigheter. Vi har bedömt att en uppföljning av den tidigare granskningen från 2012 är nödvändig.

Revisorernas rapporter finns att läsa på hemsidan www.norrkoping.se/revision

Fördjupningsgranskning

Under året har en fördjupningsgranskning genomförts av kommunens IT säkerhet. Granskningen syftade till att översiktligt följa upp 2013 års granskning samt bedöma om kommunen har en sammanhållen styrning och kontroll över webbaserade verktyg. Den sammantagna bedömningen är att kommunstyrelsen behöver ta ett samlat och strategiskt ansvar omkring informationssäkerhet. Även en strategi över e-tjänster (en digitaliseringsstrategi) behöver utvecklas. Den interna styrningen och kontrollen inom IT-säkerhetsområdet behöver förbättras. Kommunstyrelsen bör ta ansvar för att ett ledningssystem för informationssäkerhet utarbetas samt ta fram en plan för hur kommunens digitaliseringsarbete ska bedrivas. En tjänst som digitaliseringsdirektör har tillsatts under februari 2018, vilket vi ser positivt på.

Revisionen av nämnderna i sammandrag

I detta avsnitt presenteras granskningarnas mest väsentliga bedömningar i kort sammandrag. Dessa redovisas för varje nämnd med en samlad bedömning baserad på 2017 års granskning. Det har gjorts avgränsningar i granskningen, vilket kan innebära att slutsatser kan förändras i kommande års bedömningar. Det är slutsatserna från 2017 års granskning som ligger till grund för ansvarsprövningen och revisorernas uttalande i revisionsberättelsen.

Kommunstyrelsen

Utifrån vår samlade granskning av styrelsen avstår vi från att bedöma om verksamheten är ändamålsenlig då vi inte kunnat granska den tillräckligt. Vi gör bedömningen att den interna kontrollen *inte* är *helt* tillräcklig, verksamheten är ekonomiskt tillfredställande och räkenskaperna är rättvisande.

Kommunstyrelsens nämndansvar, dvs. kommunstyrelsens kontor och serviceenheter

- Det finns en god struktur för internkontrollarbetet, men en sen hantering av internkontrollplanen begränsar styrelsens möjligheter att använda den i styrningen av verksamheten. Under 2017 har den inte följts upp löpande av styrelsen. Kommunstyrelsen saknar en ändamålsenlig och tillräcklig uppföljning av den egna verksamheten.
- Kommunstyrelsens ekonomiska uppföljning av den egna verksamheten har varit begränsad under året. Det innebär också att styrningsbeslut som säkerställer den egna verksamheten i stort saknats.
- Kommunstyrelsen har ett samlat och strategiskt ansvar över informationssäkerhet. Den interna styrningen och kontrollen inom området behöver förbättras.

2018-04-12

- I vår granskning av bokslutet noterar vi brister i styrelsens anläggningsregister. Outredda differenser mellan anläggningsregistret och resultaträkningen föreligger. Det finns även felaktiga aktiveringar och klassificeringar.
- Styrelsen har inte upprättat, fullständiga och aktuella inventarieförteckningar och ingen inventering har gjorts i samband med årsbokslutet 2017. Detta innebär en osäkerhet i det bokförda värdet av posten *maskiner och inventarier* med avseende på existens.
- Sammantaget uppnår kommunstyrelsen målet om ekonomisk balans. Vi har inte kunnat bedöma målsättningarna i uppdragsplanen, då vi inte granskat dessa:
 - Kommunstyrelsens driftsresultat exklusive finansiella poster för den egna verksamheten är 103 mnkr.
 - Kommunstyrelsens uppdragsplan innehåller fyra målområden, med totalt 18 beskrivningar av måluppfyllelse i uppdragsplanen.

Kommunstyrelsens uppsiktsansvar

I kommunallagen kap 6:1 framgår innebörden i kommunstyrelsens uppsikt. Övergripande innebär detta att kommunstyrelsen ska leda och samordna förvaltningen samt ha uppsikt över den kommunala verksamheten.

Sammantaget bedömer revisorerna att kommunstyrelsens uppsikt över nämnderna och de kommunala företagen, så långt vi granskat, är tillräcklig.

Utifrån uppdraget om att ha en ledande och samordnande roll för utveckling och ekonomisk ställning, ansvarar kommunstyrelsen för att kommunen har en god ekonomisk hushållning.

I kommunallagens kapitel 6 framgår att styrelsen ska följa de frågor som kan inverka på kommunens utveckling och ekonomiska ställning och ha hand om den ekonomiska förvaltningen. Sammantaget har revisorerna vad gäller redovisningen inom kommunen identifierat några förbättringsområden. Det behöver upprättas samlade gemensamma rutiner och principer för hur god redovisningssed ska tillämpas inom kommunen. Roller och ansvar behöver tydliggöras och dokumenteras vad avser det ekonomiska ansvaret.

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden

Utifrån vår samlade granskning av arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden gör vi bedömningen att verksamheten *inte* är *helt* ändamålsenlig, den interna kontrollen *inte* är *helt* tillräcklig, verksamheten är ekonomiskt tillfredställande och räkenskaperna *inte* är *helt* rättvisande.

- Revisorerna noterar att nämnden behöver utveckla sin utvärdering och analys av verksamheten.

2018-04-12

- Nämnden uppvisar under året ett överskott i förhållande till budget. Nämndens överskott beror på såväl lägre kostnader som högre intäkter än förväntat. På kostnadssidan har ett effektivt arbete med klienterna resulterat i lägre kostnader för ekonomiskt bistånd. Nämnden har även erhållit högre statsbidrag för vuxenutbildning jämfört med vad som var prognostiserat.
- I det av nämnden beslutade och överlämnade bokslutet finns betydande fel. Nämnden följer inte god redovisningssed vad gäller periodisering av bidrag från Migrationsverket avseende flyktingintroduktion. Vi noterar att för mycket bidrag är periodiserat och att det periodiserade beloppet avser medel från tidigare år, som inte har intäktsförts i enlighet med god redovisningssed. En del av beloppet borde ha intäktsförts i år, en del redan under tidigare år. Beloppet är av väsentlig storlek. Vid beslutstillfället för revisionsredogörelsen hade nämnden ännu inte beslutat om en rättelse. Detta gör att vi endast kan uttala oss om det av nämnden beslutade resultatet om +6,3 mkr.
- Sammantaget uppnår arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden målet om ekonomisk balans men inte helt målsättningarna i uppdragsplanen, då:
 - Nämnden redovisar ett resultat, i förhållande till budget, på +6,3 mnkr.
 - Nämndens uppdragsplan innehåller sex mål fördelade på två målområden. Av dessa mål är två delvis uppfyllda och fyra mål är inte uppfyllda.

Byggnads- och miljöskyddsnämnden

Utifrån vår samlade granskning av byggnads- och miljöskyddsnämnden bedömer vi att verksamheten är ändamålsenlig. Vi gör bedömningen att den interna kontrollen är tillräcklig, verksamheten är ekonomiskt tillfredställande och räkenskaperna är rättvisande.

- På övergripande nivå har nämnden en tillräcklig intern styrning och kontroll. Det finns en tydlig struktur och systematik i nämndens arbete och ledamöterna är delaktiga i arbetet. I granskningen har dock noterats brister i följsamheten till kommunens attestinstruktion. Det förekommer i för hög grad avvikelser och beslutsattester som strider mot instruktionen.
- Nämnden uppvisar under året ett överskott i förhållande till budget. Orsakerna till överskottet är mindre komplicerade ärenden för bostadsanpassning och ett ökat antal tillsynsärenden har genererat mer intäkter genom avgifter. Personalvakanser har också bidragit till överskottet.
- Sammantaget uppnår byggnads- och miljöskyddsnämnden målet om ekonomisk balans och målen i uppdragsplanen:
 - Nämnden uppvisar ett resultat, i förhållande till budget, på +11,9 mnkr.
 - Nämndens uppdragsplan innehåller fyra mål. Nämnden får uppföljning varje tertial av uppdragsplanens mål. Av nämndens egna mål är tre mål uppfyllda och ett delvis uppfyllt.

2018-04-12

Kultur- och fritidsnämnden

Utifrån vår samlade granskning av kultur- och fritidsnämnden gör vi bedömningen att verksamheten *inte är helt* ändamålsenlig, den interna kontrollen *inte är helt* tillräcklig, verksamheten *inte är helt* ekonomiskt tillfredställande. Det råder en osäkerhet om räkenskaperna är rättvisande då det inte går att uttala sig om posten materiella anläggningstillgångar.

- Revisorerna noterar att det pågår ett utvecklingsarbete med att få den interna styrningen och kontrollen att hänga samman. Nämnden har tagit beslut i rätt riktning inför 2018 och det finns förutsättningar för förbättrad styrning.
- Under året har nämnden fattat beslut om att skriva av osäkra kundfordringar. Totalt påverkar avskrivningarna av fordringarna årets resultat med 2 523 tkr.
- I granskningen av årsbokslutet 2017 konstaterar vi att det bokförda värdet av konst uppgår till 84,8 mnkr. Konsten utgör drygt 49 procent av nämndens materiella anläggningstillgångar. Det finns en osäkerhet i den bokföringsmässiga värderingen av konsten. Bland annat tas inte gåvor och donationer upp som tillgångar i redovisningen, vilket är en avvikelse från RKR 11.4 som säger att anskaffningsvärdet för en materiell anläggningstillgång som förvärvats genom gåva är tillgångens verkliga värde. Det finns en risk att kommunens tillgångar är under- eller övervärderade. Utifrån detta gör vi bedömningen att vi inte kan uttala oss om posten materiella anläggningstillgångar hos nämnden.
- Sammantaget uppnår kultur- och fritidsnämnden målet om ekonomisk balans, men inte helt målsättningarna i uppdragsplanen, då:
 - Nämnden uppvisar ett resultat, i förhållande till budget, på +2,4 mnkr.
 - Nämndens uppdragsplan innehåller 14 mål. Av dessa är sju mål uppfyllda och sju delvis uppfyllda.

Socialnämnden

Utifrån vår samlade granskning av socialnämnden gör vi bedömningen att verksamheten *inte är helt* ändamålsenlig, den interna kontrollen *inte är helt* tillräcklig, verksamheten *inte är helt* ekonomiskt tillfredställande och räkenskaperna *inte är helt* rättvisande.

- För att säkerställa att nämndens intentioner i uppdragsplanen realiserar behöver uppdragsplanen bli en integrerad del i styrningen. Därför behöver internkontrollen kopplas ihop med nämndens styrning för att möta kommunfullmäktiges övergripande verksamhetsmässiga och finansiella mål. Detta är samma iakttagelse som revisorerna gjorde 2016.
- Nämndens överskott beror huvudsakligen på att många medarbetare varit föräldralediga eller sjukskrivna utan att vikarie satts in.

2018-04-12

- I det av nämnden beslutade och överlämnade bokslutet finns betydande fel. Nämnden har bokat upp statsbidrag från Migrationsverket som en interimsskuld där man minskat statsbidragsintäkterna. Uppbokningen uppgår vid bokslutet 2017 till sammanlagt 87 836 tkr, varav årets uppbokning uppgår till cirka 19 637 tkr. Vår bedömning är att nämnden avviker från god redovisningssed och att interimsskulden borde ha intäktsförts i år (19 637 tkr) samt tidigare redovisningsperioder (resterande del av interimsskulden). Resultatpåverkan för året 2017 är således cirka 19,6 mnkr. Vid beslutstillfället för revisionsredogörelsen hade nämnden ännu inte beslutat om en rättelse. Detta gör att vi endast kan uttala oss om det av nämnden beslutade resultatet om +8,9 mkr.
- Sammantaget uppnår socialnämnden målet om ekonomisk balans men inte målsättningarna i uppdragsplanen, då:
 - Nämnden redovisar ett resultat, i förhållande till budget, på + 8,9 mnkr.
 - Nämndens uppdragsplan innehåller fem mål, sex utvecklingsområden. Av dessa är två mål uppfyllda och tre delvis uppfyllda.

Stadsplaneringsnämnden

Utifrån vår samlade granskning av stadsplaneringsnämnden gör vi bedömningen att verksamheten är ändamålsenlig, den interna kontrollen är tillräcklig, verksamheten är ekonomiskt tillfredställande och räkenskaperna är rättvisande.

- Nämndens överskott beror huvudsakligen på ökade intäkter för markupplåtelser och planavgifter.
- Arbetet med att dela in alla anläggningar i komponenter har inte fullt ut färdigställts. Nämnden har inte gjort någon bedömning av eventuell resultateffekt av att inte dela in alla äldre anläggningar i komponenter. Utifrån ovanstående gör vi bedömningen att nämnden avviker från god redovisningssed som den kommer till uttryck i RKR 11.4 Materiella anläggningstillgångar.
- Sammantaget uppnår stadsplaneringsnämnden målet om ekonomisk balans men inte helt målsättningarna i uppdragsplanen, då:
 - Nämnden uppvisar ett resultat, i förhållande till budget, på +7,7 mnkr.
 - Nämndens uppdragsplan innehåller 12 mål och åtta utvecklingsområden. Av dessa är åtta mål uppfyllda, ett delvis uppfyllt och tre mål är inte uppfyllda.

Tekniska nämnden

Utifrån vår samlade granskning av tekniska nämnden gör vi bedömningen att verksamheten är ändamålsenlig, den interna kontrollen är tillräcklig, verksamheten *inte* är helt ekonomiskt tillfredställande och räkenskaperna är rättvisande.

2018-04-12

- Nämndens överskott förklaras huvudsakligen av lägre kostnader till följd av den milda vintern, lägre kostnader för skolskjutsar, lägre elförbrukning för gatubelysningen samt lägre kapitalkostnad.
- Vi noterar, liksom i granskningen av bokslut 2016, att det finns vissa brister i klassificeringen mellan drift och investering.
- Lagret med reservdelar till spårvagnar uppgår i bokslutet till ca 12 000 tkr. Lagret har dock inte inventerats sedan september 2017 vilket gör att vi har svårt att uttala oss om värderingen vid bokslutstillfället.
- Rutinerna gällande investeringsredovisningen och uppföljning av densamma är under omarbetning i syfte att stärka den interna kontrollen. Revisorernas bedömning är att detta är en nödvändighet då förvaltningen står inför stora framtida investeringar, mycket relaterat till Ostlänken. Detta är samma iakttagelse som 2016.
- Sammantaget uppnår tekniska nämnden målet om ekonomisk balans och huvuddelen av målsättningarna i uppdragsplanen, då:
 - Nämnden uppvisar ett resultat, i förhållande till budget, på +0,4 mnkr.
 - Nämndens uppdragsplan innehåller 17 mål. Av dessa är 13 mål uppfyllda, två delvis uppfyllda och två mål inte uppfyllda.

Utbildningsnämnden

Utifrån vår samlade granskning av utbildningsnämnden avstår vi från att bedöma om verksamheten är ändamålsenlig då vi inte kunnat granska tillräckligt. Vi gör bedömningen att den interna kontrollen *inte är* tillräcklig, verksamheten *inte är* ekonomiskt tillfredställande och räkenskaperna är rättvisande.

- Sedan nämnden bildades 2015 har revisorerna kritiserat nämnden för brister i den interna styrningen och kontrollen. Nämndens interna styrning och kontroll behöver bli mer sammanhållen och uppdragsplanens ambitionsnivå behöver synliggöras i den fastställda budgeten.
- Revisorerna noterar att nämnden under året, liksom tidigare år, inte haft full bemanning på ledande positioner. I kombination med bristen på dokumenterade rutiner och riktlinjer har detta gjort att värdefull kunskap saknats inom organisationen.
- Revisorerna noterar att den resursfördelningsmodell som redan 2015 fick kritik, till följd av att den fördelade medel med alltför stor osäkerhet, inte genomgått någon förändring. Nämndens svar, på revisionen 2015, var då att de centrala resurserna var tillräckliga för att ge stöd till skolor med uttalat utvecklingsbehov. Revisorerna menar att nämnden inte har tagit ansvar för att fatta beslut om regelverk för och uppföljning av resurstilldelningen.

2018-04-12

- Budgetprocessen har inte varit tillräckligt säker och uppföljningarnas prognoser alltför osäkra. Det är av största vikt att en så stor verksamhet som utbildningsnämndens har träffsäkra prognoser och en god styrning. Revisorerna noterar att så inte varit fallet under 2017.
- Nämndens interna styrning och kontroll har under året haft brister och den så kallade ”kontrollmiljön” har präglats av hög risk. I kombination med att roller och ansvar varit otydliga, att ekonomiska rutiner brustit och att IT stöd till delar saknats har en obalans mellan verksamhet och ekonomi uppkommit. Nämnden har i sin styrning och kontroll av verksamheten inte fattat det nödvändiga besluten under året.
- Nämndens har ett underskott på 50,5 mnkr. Underskottet beror främst på högre personalkostnader jämfört med budget, detta kopplat till barn med behov av särskilt stöd inom framför allt grundskolan. Nämndens personalkostnader har ökat med 10 % jämfört med föregående år. I den lagda budgeten fanns delar som var ofinansierade i utgångsläget t ex lärlingsprogrammet i gymnasiet. På grundskolan baserades enheternas budgetar på felaktigt elevantal, vilket har påverkat resultatet negativt.
- Sammantaget uppnår utbildningsnämnden inte målet om ekonomisk balans. Vi har inte kunnat bedöma måluppfyllelsen i uppdragsplanen, då vi inte granskat denna:
 - Nämnden uppvisar ett resultat, i förhållande till budget, på -50,5 mnkr.
 - Nämndens uppdragsplan innehåller 15 övergripande mål som brutits ner till verksamhetsspecifika mål.

Vård- och omsorgsnämnden

Utifrån vår samlade granskning av vård- och omsorgsnämnden gör vi bedömningen att verksamheten i huvudsak *inte* är *helt* ändamålsenlig, den interna kontrollen *inte* är *helt* tillräcklig, verksamheten är ekonomiskt tillfredställande och räkenskaperna är rättvisande.

- Revisorerna noterar att nämndens interna styrning och kontroll behöver bli mer sammanhållen. Uppföljningar av verksamhetens mål behöver vara oftare än en gång per år för att nämnden ska kunna fatta korrigerande och styrande beslut samt ha kontroll över verksamheten.
- Nämnden förklarar det positiva resultatet med att en planerad byggnation av boende för LSS inte blivit av under året och det är en kostnad på 14,7 mnkr. Det har även inneburit sanktionsavgifter för kommunen om -12 mnkr. Personalvakanser främst biståndshandläggare, har inneburit ett överskott om 7 mnkr. Ett icke påbörjat projekt kring måltider har inneburit ett överskott om 2,5 mnkr och återsökning av bidrag från Migrationsverket genererade 4,5 mnkr i överskott. Även avgiftsintäkter har blivit 5 mnkr högre än budgeterat.
- Vi noterar, liksom i granskningen av bokslut 2016, att det finns vissa brister i klassificeringen mellan drift och investering. Klassificering ska göras enligt god redovisningssed.

2018-04-12

- Nämnden gör även avsteg från god redovisningssed avseende periodiseringar av bl a hemtjänstavgifter.
- Nämnden har inte upprättade, fullständiga eller aktuella inventarieförteckningar och ingen inventering har gjorts i samband med årsbokslutet 2017. Detta innebär en osäkerhet i det bokförda värdet av posten *maskiner och inventarier* med avseende på existens.
- Sammantaget uppnår vård- och omsorgsnämnden målet om ekonomisk balans men inte helt målsättningarna i uppdragsplanen, då:
 - Nämnden uppvisar ett resultat, i förhållande till budget, på +19,1 mnkr.
 - Nämndens uppdragsplan innehåller sju mål. Av dessa är ett mål uppfyllt, två mål är delvis uppfyllda och fyra mål är inte uppfyllda.

Överförmyndarnämnden

Utifrån vår samlade granskning av överförmyndarnämnden gör vi bedömningen att verksamheten *inte är helt* ändamålsenlig, den interna kontrollen *inte är helt* tillräcklig, verksamheten *inte är helt* ekonomiskt tillfredställande och räkenskaperna *inte är helt* rättvisande.

- Revisionen har pekat på att överförmyndaren behöver skapa en sammanhållen styrning från uppdragsplan till en separat verksamhetsplan som knyts till det ekonomiska utrymmet och fullmäktiges preciseringar. Detta förhållande är revisorerna starkt kritiska till genom att samma iakttagelse gjordes under 2015, 2016 som 2017.
- I nämndens bokslut finns 2 653 tkr upptaget som en fordran på Migrationsverket, vilket avser kostnader som nämnden haft för ensamkommande barn. Vår granskning visar på bristande rutiner i avstämningar och uppföljningar av återsökningar. Det finns därför enligt vår bedömning inte någon tillförlitlig beräkning avseende fordrans storlek, vilket gör att vi inte kan bedöma dess värde.
- Sammantaget uppnår överförmyndarnämnden målet om ekonomisk balans men inte helt målsättningarna i uppdragsplanen, då:
 - Nämnden uppvisar ett resultat, i förhållande till budget, på + 1,9 mnkr.
 - Nämndens uppdragsplan innehåller tre övergripande mål, två verksamhetsspecifika mål och fem utvecklingsområden. Måluppfyllelsen är otydligt redovisad vad avser de övergripande målen, ett av de verksamhetsspecifika målen är delvis uppfyllt och ett är inte uppfyllt.

Valnämnd

Utifrån vår samlade granskning av valnämnden gör vi bedömningen att verksamheten är ändamålsenlig, den interna kontrollen *inte är helt* tillräcklig, verksamheten är ekonomiskt tillfredställande och räkenskaperna är rättvisande

2018-04-12

- Revisorerna har i sin granskning påpekat att nämndens delaktighet i styrning och ledning, kontroll och uppföljning av verksamheten varit svag.
- Den interna kontrollen inom nämnden har inte följts upp aktivt.
- Sammantaget uppnår valnämnden målet om ekonomisk balans och de uppdrag som anges i uppdragsplanen, då:
 - Nämnden uppvisar ett resultat, i förhållande till budget, på +0,2 mnkr.
 - Nämndens uppdragsplan innehåller fyra uppdrag och ett fokusområde. Av dessa har samtliga aktiviteter enligt uppdragsplanen huvudsakligen genomförts.

2018-04-12

Lekmannarevision

I de kommunala bolagen har fullmäktige utsett lekmannarevisorer som tillsammans med den auktoriserade revisorn granskar bolagen utifrån olika perspektiv. Den auktoriserade revisorn upphandlas av kommunens revisorer och har under året varit från EY. Lekmannarevisorernas uppgift är att granska om bolagens verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om den interna kontrollen är tillräcklig. Granskningen följer god sed i kommunal verksamhet och genomförs utifrån aktiebolagslagen kap. 10 och kommunallagen kap. 12. Till sin hjälp har lekmannarevisorerna sakkunniga från revisionskontoret.

Varje lekmannarevisor har riskbedömt det bolag denna är satt att granska. I varje bolag har två revisionsdialoger skett med VD och styrelsen. Därefter har en basgranskning skett av bolaget, inkluderande intervjuer med nyckelpersoner. För flertalet bolag har granskningen dokumenterats i en PM. En viktig del i granskningen är att stärka den demokratiska insynen och kontrollen i kommunala bolag. Ett särskilt fokus i årets basgranskning skulle ha lagts på följsamheten till kommunfullmäktiges mål. Eftersom moderbolagets medarbetare utlovat stöd till dotterbolagen i processen med att arbeta med kommunfullmäktiges mål och detta stöd uteblivit, har vi i vår revision valt att inte bedöma denna fråga.

En generell iakttagelse som gäller för flera av bolagen är att den interna styrningen och kontrollen kan förbättras. Vi har även noterat att flera bolag behöver utökad stöd vad gäller offentlighetsfrågorna d.v.s. dokumenthanteringsplaner och stöd för arkivfrågor.

Norrköping Rådhus AB	Bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen har varit tillräcklig.
Hyresbostäder i Norrköping AB (inklusive dotterbolag)	Bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen har varit tillräcklig.
Norrköpings Hamn AB (inklusive dotterbolag)	Bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen har varit tillräcklig.
Norra Staden Fastighetsutveckling i Norrköping AB (inklusive dotterbolag)	Bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen har <i>inte</i> varit tillräcklig.
Norrköping Vatten och Avfall AB	Bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen har varit tillräcklig.
Upplev Norrköping AB	Bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt sätt. Bolaget har inte skötts från ett ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen har <i>inte</i> varit tillräcklig.
Norrköping Airport AB	Bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen har varit tillräcklig.

2018-04-12

Norrköping Visualisering AB	Bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen har varit tillräcklig.
Norrköping Spårvägar AB	Bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen har varit tillräcklig.
Louis De Geer Konsert & Kongress i Norrköping AB	Bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen har varit tillräcklig.
Norrköping Parkering AB	Bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen har varit tillräcklig.
Norrköping Norrevo Fastigheter AB	Bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen har varit tillräcklig.
Norrköping Science Park AB	Bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen har <i>inte</i> varit <i>helt</i> tillräcklig.

2018-04-12

Revisionens rapporter under 2017

1. Kommunstyrelsen
Basgranskning 2017, KR 2017/0007
Bokslutsgranskning 2017, KR 2017/0022
Delårsgranskning 2017, KR 2017/0021
Fördjupad granskning av kommunens IT säkerhet 2017, KR 2017/0039
2. Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden
Basgranskning 2017, KR 2017/0011
3. Byggnads- och miljöskyddsnämnden
Basgranskning 2017, KR 2017/0012
4. Kultur- och fritidsnämnden
Basgranskning 2017, KR 2017/0013
GranskningsPM, KR 2017/0013
5. Socialnämnden
Basgranskning 2017, KR 2017/0008
6. Stadsplaneringsnämnden
Basgranskning 2017, KR 2017/0014
7. Tekniska nämnden
Basgranskning 2017, KR 2017/0015
8. Utbildningsnämnden
Basgranskning 2017, KR 2017/0009
9. Valnämnden
Basgranskning 2017, KR 2017/0016
10. Vård- och omsorgsnämnden
Basgranskning 2017, KR 2017/0010
11. Överförmyndarnämnden
Basgranskning 2017, KR 2017/0017

2018-04-12

Revisionens granskningsrapporter och basgranskning av de kommunala företagen 2017

Rådhuskoncernen

12. Granskningsrapport Norrköping Rådhus AB
13. Granskningsrapport Hyresbostäder i Norrköping AB inklusive döttrar
GranskningsPM, KR 2017/0024
14. Granskningsrapport Norrköpings Hamn AB inklusive dotter
GranskningsPM, KR 2017/0032
15. Granskningsrapport Norra Staden Fastighetsutveckling i Norrköping AB
inklusive döttrar
GranskningsPM, KR 2017/0026
16. Granskningsrapport Näringslivs fastigheter i Norrköping AB
GranskningsPM, KR 2017/0036
17. Granskningsrapport Norrköping Vatten och Avfall AB
GranskningsPM, KR 2017/0028
18. Granskningsrapport Upplev Norrköping AB
GranskningsPM, KR 2017/0033
19. Granskningsrapport Norrköping Airport AB
GranskningsPM, KR 2017/0029
20. Granskningsrapport Norrköping Visualisering AB
GranskningsPM, KR 2017/0035
21. Granskningsrapport Norrköping Spårvägar AB
GranskningsPM, KR 2017/0030
22. Granskningsrapport Norrköpings Symfoniorkester AB
23. Granskningsrapport East Sweden Bryssel AB
24. Granskningsrapport Louis De Geer konsert & kongress i Norrköping AB
GranskningsPM, KR 2017/0034
25. Granskningsrapport Parkering Norrköping AB
GranskningsPM, KR 2017/0031
26. Granskningsrapport Norrköpings Norrevo Fastigheter AB inkl dotter
GranskningsPM, KR 2017/0027
27. Granskningsrapport Norrköping Science Park AB
GranskningsPM, KR 2017/0037

2018-04-12

Delägda bolag

28. Granskningsrapport Scenkonstbolaget i Östergötland AB
Gransknings PM, KR 2017/0028

Kommunalförbund, regionförbund och samordningsförbund

29. Revisionsberättelsen och revisionsredogörelse för Kommunalförbundet
Räddningstjänsten Östra Götaland
Basgranskning, KR 2017/0019
Delårsgranskning, KR 2017/0019
Bokslutsgranskning, KR 2017/0019
30. Revisionsberättelse för Kommunalförbundet fjärde storstadsregionen
Delårsgranskning, KR 2017/0020
Bokslutsgranskning, KR 2017/0020
Basgranskning, KR 2017/0020
31. Revisionsberättelse och revisionsredogörelse för Samordningsförbundet
Östra Östergötland
Basgranskning, KR 2017/0018
Delårsgranskning, KR 2017/0018
Bokslutsgranskning, KR 2017/0018